

Міністерство внутрішніх справ України

ВІСНИК
Одеського інституту
внутрішніх справ

— • —
4'2002

Одеса
Одеський юридичний інститут
Національного університету внутрішніх справ
2002

Вісник Одеського інституту внутрішніх справ • №4 • 2002

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Щоквартальник
Виходить з 1997 р.

Головний редактор:

Думко Ф. К., кандидат педагогічних наук

Заступник головного редактора:

Грохольський В. Л., кандидат юридичних наук

Відповідальний секретар:

Ісаченко М. М., кандидат педагогічних наук

Редакційна колегія:

Багрий-Шахматов Л. В., доктор юридичних наук

Баймуратов М. О., доктор юридичних наук

Балабасва З. В., доктор філософських наук

Багуш А. М., доктор педагогічних наук

Буркінський Б. В., доктор економічних наук

Гонтар О. В., доктор історичних наук

Гончарук Г. І., доктор історичних наук

Долженков О. Ф., доктор юридичних наук

Івакін О. А., доктор філософських наук

Кавалеров А. І., доктор філософських наук

Кернова Е. Е., доктор педагогічних наук

Кириченко І. Г., кандидат юридичних наук

Кириченко О. А., доктор юридичних наук

Кізалов С. В., доктор юридичних наук

Кермич Л. І., доктор історичних наук

Крижанівський А. Ф., кандидат юридичних наук

Мархель І. І., доктор педагогічних наук

Нагорна Г. О., доктор педагогічних наук

Наумкіна С. М., доктор політичних наук

Орзіх М. П., доктор юридичних наук

Плавич В. П., доктор філософських наук

Погрібний О. О., доктор юридичних наук

Редькін О. С., доктор економічних наук

Скрипнюк О. В., доктор юридичних наук

Супрун В. П., доктор економічних наук

Харичков С. К., доктор економічних наук

Хмелюк Р. І., доктор педагогічних наук

Чунаєва А. А., доктор філософських наук

Шелест Д. С., доктор історичних наук

Шутов М. І., доктор економічних наук

Ярмак Х. П., кандидат юридичних наук

Друкується за рішенням
Вченої ради
Одеського юридичного інституту
Національного університету
внутрішніх справ.
Протокол № 4 від
12.12.2002 р.

Журнал зареєстровано Мінінформом України.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу інформації:
серія KB № 2378 від 04.02.1997 р.

СПІВЗАСНОВНИКИ:

Одеський юридичний інститут НУВС, Одеська національна юридична академія

Журнал входить до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (юридичні, економічні та педагогічні науки)

Адреса редакції:

Україна, 65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1

Тел. (0482) 22-03-25, 28-28-84

Друковані матеріали виражають позицію авторів, яка не завжди поділяється редакційною колегією. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів або осіб, що його подали.

При передруку матеріалів посилання на Вісник ОІВС обов'язкове.

Здано у виробництво 04.11.2002. Підписано до друку 12.12.2002. Формат 70х108 1/16.

Папір офсетний. Гарнітура "Times". Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 17,33. Тираж 300 прим. Зам. № 37/02

Видавництво Одеського юридичного інституту НУВС
65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1

Наукове видання

Вісник Одеського інституту внутрішніх справ
4'2002

© Одеський юридичний
інститут НУВС, 2002

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ НАРКОМАТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УСРР ТА ЙОГО ОРГАНІВ З РЕАЛІЗАЦІЇ ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У 1922 – 1929 рр.

Поява в Україні 1919 р. комісій з ліквідації майна релігійних установ (Попіру) та їхні перші кроки з “планомірного використання в інтересах усіх трудящих” націоналізованого майна, що належало релігійним організаціям, активізували діяльність центральних державних органів республіки по створенню революційного апарату для реалізації декрету “Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви” від 22 січня 1919 р.

Першим спеціальним державним органом, який у складних умовах громадянської війни та іноземної інтервенції з червня 1921 р. по вересень 1922 р. організовував і контролював діяльність місцевих органів влади по втіленню в життя положень цього декрету, координував діяльність комісаріатів та інших центральних органів, спрямовану на “здійснення найширшої свободи совісті, у порівнянні з буржуазними державами” та “викорінення контрреволюції, яка прикривалася прапором релігійної революції”, невдовзі став V (Ліквідаційний) відділ з відокремлення церкви від держави і школи від церкви Наркомату юстиції УСРР. На шляху до своєї головної мети, а саме ліквідації зв'язку між церквою та державою, він вирішив і більшість завдань по відокремленню церкви від держави, окреслених низкою нормативно-правових актів початку 20-х років.

Постановою ВУЦВК від 6 вересня 1922 р. за підписом Г.І. Петровського Ліквідаційний відділ Наркомату юстиції УСРР, його місцеві органи разом із витратами та коштами на їх утримання було передано до Наркомату внутрішніх справ УСРР (НКВД УСРР). Згідно з обіжником Наркомату юстиції за № 212 функції подальшої реалізації Декрету про відокремлення церкви від держави переходили до відповідних підвідділів, комісій при місцевих органах Наркомату внутрішніх справ УСРР – відділах управління губернських та повітових виконавчих комітетів рад [1, 198; 2, 2, 3; 3, 632-633]. Губернські відділи юстиції та їх повітові уповноважені ліквідовувались, як того вимагала постанова ВУЦВК УСРР від 6 вересня 1922 року, щоправда у міру організації на місцях органів прокурорського нагляду [4, 633 – 634].

Зауважимо, що в період встановлення влади більшовиків у країні основу діяльності Наркомату внутрішніх справ УСРР складала організаційна робота, пов'язана зі створенням радянських органів і охороною революційного порядку. З переходом до нової економічної політики назріла необхідність перерозподілу функцій Наркомату внутрішніх справ УСРР з тим, щоб пристосувати їх до нових умов життя. Тим більше, що місцеві органи Наркомату внутрішніх справ УСРР через їх надзвичайне значення у справі радянського будівництва перебували у винятковому становищі в апаратах губернських і повітових виконавчих комітетів рад. Внаслідок цього їхні функції поширювалися

Дискусія з цього приводу спочатку обмежувалася з'їздами та нарадами працівників відділів управління (III нарада 1921 р., IV і V – в 1922 – 1923 рр.), потім висвітлювалася у пресі і закінчилася обговоренням цього питання на сесії ВУЦВК 4 листопада 1923 р. На ній було ухвалено постанову “Про радянське будівництво”, за якою “функції по організації, керуванню та інспектуванню органів радянської влади” виділялися з компетенції Наркомату внутрішніх справ, відділів управління губернських виконкомів та передавалися до їх президій [5, 1358].

У процесі підготовки “тимчасової інструкції про реорганізацію губернських і окружних відділів управління” [6, 17-18] і постанови Раднаркому УСРР “Про структуру губернських і окружних відділів управління” від 3 січня 1924 р. [7, 18-20], спільної постанови ВУЦВК та Раднаркому УСРР “Про адміністративні відділи губернських і окружних виконавчих комітетів” від 20 вересня 1924 р. [8, 688 – 701] та інших нормативно-правових актів було визначено структуру місцевих органів Наркомату внутрішніх справ УСРР.

В нових умовах адміністративні відділи губернських й окружних виконкомів (з лютого 1923 р. та називалися їхні відділи управління), як і раніше, мали “переводити” в життя законоположення й розпорядження центральної влади в справі: “а) відокремлення церкви від держави, б) запису актів громадянського стану; в) догляду і діяльності товариств і спілок, що не мають на меті визискування” [8, 691]. Але здійснювати такі кроки вони повинні були тепер в частині адміністративних розпоряджень і заходів, як то: давати висновки на статuti релігійних громад і груп, наглядати за їхньою діяльністю, надавати в користування групам віруючих церковне майно тощо, а також керувати і наглядати за діяльністю місцевих відділків запису актів громадянського стану (ЗАГС) і за реєстрацією актів громадянського стану” [8, 695]. Тому в складі адміністративних відділів губернських виконавчих комітетів поруч із підвідділом міліції та розшуку, виправно-трудовою інспекцією і загальною канцелярією утворювався адміністративний відділ, який відповідно до виконуваних функцій в церковно-релігійній сфері поділявся на відділок у справах релігійних громад (релігійних культів), відділок запису актів громадянського стану (ЗАГС) і відділок адміністративного догляду і контролю з діловодством губернської міжвідомчої комісії в справах товариств і спілок (МКС) та інформаційно-статистичним бюро. Постійна губернська міжвідомча комісія в справах товариств і спілок (МКС) (російською мовою “Губ МЕКОСО – губернская междуведомственная комиссия по делам об обществах и союзах”) існувала лише при губернських адміністративних відділах [8, 689, 692].

До окружного адміністративного підвідділу, який разом із підвідділом міліції та розшуку і загальною канцелярією складав адміністративний відділ окружного виконавчого комітету, входили: відділок адміністративного догляду й контролю із інформаційно-статистичним бюро, відділок у справах релігійних громад (справах культів), відділок запису актів громадянського стану [8, 689, 692].

Згідно з положеннями до районні з'їзди рад і районні виконавчі комітети (30 грудня 1923 р., 3 вересня 1924 р., 12 жовтня 1924 р.) “нагляд за діяльністю

реліку компетенцій районних виконкомів у "адміністративно-організаційній царині" [9, 652]. На VI Всеукраїнській адміністративній нараді завідуючих губернськими адміністративними відділами, начальників губернської міліції і розшуку (3-5 червня 1924 р.) відповідальність "за роботу по Ліквідкому" в районних виконкомах пропонувалося покласти на їхніх голів. Необхідність забезпечення "зв'язку місць з центром", на думку учасників наради, вимагала також звільнення секретарів ліквідкомів від усіх інших обов'язків по адміністративному відділу та перегляду їх складу з тим, щоб підібрати працівників для особистого інструктування низового апарату з питань відокремлення церкви від держави [10, 19].

У сільській місцевості заходи з відокремлення церкви від держави мали здійснюватися через сільради і сільських виконавців [11].

Разом із створенням на місцях адміністративних відділів при губернських та окружних виконкомах, постійним внесенням відповідних коректив у діяльність та структуру районних виконкомів і сільських рад з'являлися умови для реорганізації Наркомату внутрішніх справ УСРР у суто адміністративний наркомат. Її правове закріплення відбулося 20 вересня 1924 р., коли ВУЦВК та Раднарком УСРР спільною постановою затвердили "Положення про Народний комісаріат внутрішніх справ". Цей документ засвідчував відсутність чіткості функцій Наркомату внутрішніх справ УСРР у церковно-релігійній сфері, належного їх обсягу та змісту. До загальних завдань Наркомату внутрішніх справ УСРР належали: "...8) керування переведенням у життя законодавства про відокремлення церкви від держави; ... 12) адміністраційне керування справою записів актів громадянського стану" [12, 704-705]. На адміністративний відділ Наркомату внутрішніх справ УСРР покладалися: "...9) керування діяльністю місцевих органів Наркомату внутрішніх справ в царині переведення в життя законодавства про відокремлення церкви від держави; ... 10) адміністраційне керування справами запису актів громадянського стану" [12, 708].

У складі цього адміністративного відділу Наркомату внутрішніх справ УСРР перебували відділки відокремлення церкви від держави, ЗАГСу, адміністративного контролю і догляду з секретаріатом МЕКОСО [12, 708]. (Центральна міжвідомча комісія у справах про спілки та союзи діяла при Наркоматі внутрішніх справ як постійний міжвідомчий орган. Свого апарату вона не мала і користувалася для здійснення своїх функцій апаратом Наркомату внутрішніх справ). Вони і повинні були виконувати функції, що згодом, у міру зміцнення радянських органів управління і контролю, звужилися до здійснення загального нагляду чи технічного забезпечення певного виду діяльності.

Від відділку з відокремлення церкви від держави Наркомату внутрішніх справ УСРР упродовж липня-вересня 1923 р. очікували: "переробки зведеної інструкції (правил) по відокремленню церкви від держави; вироблення заходів по остаточній ліквідації хатніх церков і інших підпільних помешкань та релігійних культів; вироблення інструкції по застосуванню типового статуту релігійних товариств; обробки відомостей про храми, синагоги та інші будинки релігійного культу; встановлення обліку релігійних груп і сект; вироблення циркулярів і пояснень діючого законодавства по відокремленню церкви від держави" [12, 708].

(облік зачинених молитовних приміщень – підстави, ініціатива і використання приміщень), поточне листування (висновки до ВУЦВК з приводу закриття церков, вироблення пояснень на запити з місць тощо); складення дислокаційних сводок про релігійний рух на основі відомостей з місць [14, 25; 15, 15]. (Зібрані й опрацьовані матеріали (“Духовная армия в дореволюционное время и после отделения церкви от государства” “Стоимость украинскому селянству содержания духовной армии, церковей и монастырей в 1914 и в 1923/1924 сельскохозяйственном году”, “Количество существующих в 1914 году молитвенных зданий, количество существующих и закрытых в настоящее время”, “Религиозный фронт (церковные общества)”, “Религиозный фронт (сектантские общества)”, “Методы религиозной пропаганды (чудеса и обычаи)”, “Церковь и народное образование”) у формі діаграм використовувалися для висвітлення релігійного руху в Україні на виставці, організованій напередодні проведення 9-го Всеукраїнського з'їзду рад [16, 27-28].)

Функція запису актів громадянського стану Наркомату внутрішніх справ і його органів після закінчення періоду становлення органів ЗАГСу і проведення адміністративної реформи вилася в форму загального нагляду за правильністю постановки справи запису цих актів та їх обліку, який згодом перейшов до органів Центрального статистичного управління.

Виконанню місцевими органами директив центру щодо “переведення церковної політики” мала б сприяти, проведена в кінці 1924 на початку 1925 р. реорганізація губернських і окружних органів Наркомату внутрішніх справ УСРР з відокремлення церкви від держави. Місцеві підвідділи культів, успадкувавши технічний апарат відповідних ліквідаційних комісій – секретаріат, – тепер отримували “такі ж форми, як і їхній керівний орган у центрі”, тобто спрощено повторювали структуру відділення по відокремленню церкви від держави при адміністративному відділі НКВС УСРР, яке згодом було реорганізоване у відділ культів [17, 1,4,6]

Утім, роботу новостворених структур місцевої влади стримувало недостатнє матеріальне забезпечення працівників, щомісячня платня яких в округах становила менше 16 крб. і в жодному випадку не перевищувала встановлених 35-40 крб., 60-80 крб. (для губерній). Унаслідок цього відбувалася змінюваність працівників відділів культів [18, 28]. Дого ж, як і раніше, головним критерієм добору кадрів на посади експертів, секретарів, інспекторів культів при адміністративних відділах виконкомів, за зізнанням завідуючого відділом культів НКВС більшовика Р. Гольберга, була партійна приналежність [19, 24]. Культурно-освітній рівень, як і навички роботи в даній галузі, значення не мали. І це в той час, коли стан “революційної законності” в республіці характеризувався “значним її зміцненням у центрі, ослабленням дедалі від центру на місцях” і “не був зовсім достатнім по районах і селах” [20, 1178]. Серед порушень “революційної законності” в селах, що допускалися окремими районними виконкомом та сільськими радами, у резолюції 2-ої сесії ВУЦВК 28 жовтня 1925 р. називалися “а) неухажне та недбайливе ставлення окремих представників органів влади на місцях до кінцевих селянських потреб. б) живання в окремих випадках неприпустимих методів управління з

переслідуванням та репресіями за подані скарги, що пішли далі на розгляд аж до розпочину беззаконних адміністративних та кримінальних переслідувань, ... ж) неправильний підхід до питань, зв'язаних з переведенням церковної політики, що спостерігався в багатьох випадках і викликає незадоволення серед віруючих", тощо [20, 1178].

Вважалося, що ліквідація в Україні губерній та встановлення тут триступеневої системи управління (центр – округа – район), ухвалені 9-м Всеукраїнським з'їздом рад 10 травня 1925 р., сприятиме "посиленню авторитету рад як органів диктатури пролетаріату" [21, 513,514]. З цією метою до чинних положень про місцеві органи влади та інших узаконень ВУЦВК і Раднаркому УСРР вносилися зміни й доповнення, які встановлювали розширення прав місцевих органів влади і спрощення порядку управління.

Вони майже не торкнулися напрямків роботи по відокремленню церкви від держави, котрі, як і раніше, визначалися відповідними компетенціями виконкомів рад в адміністративно-організаційній царині, уміщеними тепер у положеннях "Про окружні з'їзди рад і окружні виконавчі комітети", "Про районні з'їзди рад і районні виконавчі комітети", "Про сільські ради", "Про міські й селищні ради робітничих, селянських і червоноармійських депутатів", затверджених постановами ВУЦВК 28 жовтня 1925 р. [22].

Окружні відділення культів (за постановою ВУЦВК і Раднаркому УСРР "Про адміністративні відділи окружних виконкомів рад" від 24 липня 1925 р. – відділки у справах відокремлення церкви від держави) мали, як і раніше, проводити в життя законоположення та розпорядження про відокремлення церкви від держави у справах адміністративного характеру, а саме давати висновки на статuti релігійних громад і груп, що належать реєстрації в МІДКОСО, і наглядати за їхньою діяльністю, здавати в користування групам віруючих церковне майно й інше, а також керувати і наглядати за діяльністю місцевих відділів ЗАГСу і за реєстрацією актів громадянського стану [23, 681-682,688-689]. Облік громадян, звільнених від військової служби через релігійні переконання, а також використання їх для праці за мирного часу адміністративні відділи окружних виконкомів рад почали здійснювати тоді, коли у зв'язку з оголошенням в Україні 18 вересня 1925 р. постанови ЦВК та Раднаркому СРСР "Про обов'язкову військову службу" постанову Раднаркому УСРР "Про звільнення від військової служби через релігійні переконання" від 25 січня 1921 р. було визнано нечинною [24, 403]. Адже керівництво цим обліком спільною постановою ВУЦВК і Раднаркому УСРР від 16 травня 1925 р. покладалося на Наркомат внутрішніх справ [25, 404-405].

Однак, у ході "згортання" губернського та формування окружного апарату Наркомату внутрішніх справ УСРР і відповідно "згортання" відділень культів адміністративних відділів губернських виконкомів рад та організацій їх у складі адміністративних відділів окружних виконкомів рад планувалося, як дізнаємося із резолюції 2 Всеукраїнської адміністративної наради при Наркоматі внутрішніх справ УСРР (25-28 травня 1925 р.), залучити до роботи в окружних відділеннях культів працівників, які повністю б відповідали своїм призначенню, та встановити для членів районних виконкомів рад та їхніх адміністративних відділень персональний облік і контроль за виконанням своїх обов'язків.

Адміністративним кодексом УСРР 1927 р., що оцінювався правниками-сучасниками як “перша в Союзі РСР спроба систематизації норм, які регулювали діяльність адміністративних органів та інших органів влади в адміністративній царині” [27, 93], останнім заборонялося видавати постанови і розпорядження, які утискували б або обмежували волю сумління. Такими, за офіційним роз’ясненням, вважалися постанови та розпорядження місцевих органів влади “суперечні” основним положенням про волю сумління, що їх встановила центральна влада. поясненням і розпорядженням, що їх видавав на розвиток цих положень Наркомат внутрішніх справ УСРР або правам і уповноваженням, наданим місцевим органам у справі відокремлення церкви від держави [28, 284].

Проте зростання активності мас на тлі господарського зміцнення країни вимагало від місцевих виконкомів рад більш глибокого проведення адміністративно-організаційних заходів стосовно релігії і церкви, що не могло бути втиснутим у межі існуючих компетенцій Народного комісаріату внутрішніх справ УСРР. Як відомо, на його органи покладалося вирішення переважної кількості релігійних проблем, оскільки діяльність особливого секретаріату у справах культів при Голові ВУЦВК УСРР з 1924 по 1929 рік обмежувалася консультативними функціями з використання законодавства про релігійні товариства.

Починаючи з 1927 р., центральні органи влади Радянської України виявляли зацікавленість у питанні повернення Наркомату внутрішніх справ організаційних завдань, які було відібрано в нього у 1923 р. Тим більше, що передання у відання Наркомату внутрішніх справ необхідних адміністративно-організаційних функцій дозволяла Раднаркому УСРР наблизитися до керівництва роботою місцевих рад.

Відповідно до нових завдань наступного 1928 р. відбулися зміни в компетенціях Наркомату внутрішніх справ УСРР у напрямку розширення їх, в тому числі і на питання, що мали політичне значення. Це можна углядіти в сукупності структурних підрозділів Наркомату внутрішніх справ УСРР – управлінь та відділів, підвідділів та інспектур, на які він опирався при вирішенні широкого кола питань у галузі радянського державного управління. Інспектура культів була тут однією із п’яти інспектур, об’єднаних у адміністративний відділ, котрий разом із організаційним входив до складу створеного замість центрального адміністративного відділу адміністративно-організаційного управління. Адміністративно-організаційне управління, управління міліції та розшуку, відділ виправно-трудових установ та відділ комунального господарства були у 1928 р. головними складовими Наркомату внутрішніх справ УСРР.

Його структура протягом другої половини 20-х років змінювалася досить часто. Але це мало позначалося на організаційній побудові відповідних структурних одиниць окружних, районних виконкомів рад та сільських, селищних, міських, а з 1929 р. – міських районних рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів, і не було надто суттєвим для виконуваних ними компетенцій. Серед них і здійснення політики радянської влади по відокремленню церкви від держави і школи від церкви та керівництво діяльністю підлеглих виконкомів і рад у цій сфері. Так, адміністративні відділи окружних виконкомів рад “Уставом про окружні з’їзди рад. окружні виконавчі ко-

би через релігійні переконання, а також використання їх для праці в мирний час, запроваджувати в життя закони про відокремлення церкви від держави в частині щодо діяльності адміністративних органів, а також інспектувати та структурувати та ревізувати діяльність місцевих органів ЗАГСу і відати окремих ними архівами ЗАГСу [29, 65-67, 75; 30, 53].

Щоправда, проектом постанови ВУЦВК про затвердження Уставу "Про Народний Комісаріат Внутрішніх Справ" у редакції Раднаркому УСРР від 1 листопада 1928 р. до його відання в частині адміністративного управління належало відноситися видання обов'язкових постанов, передбачених законом, та правил і інструкцій щодо питань обліку осіб, звільнених від військової служби через релігійні переконання, питань керівництва запровадженням у життя правил про культу та питань керівництва діяльністю органів реєстрації актів громадського стану [30, 53]. Порівняння наведених компетенцій Наркомату внутрішніх справ із компетенціями, що покладалися на нього "Положенням про Наркомат внутрішніх справ" 1924 р., засвідчує явне розширення повноважень наркомату і в церковно-релігійній сфері. Якщо після 1924 р. він лише регулював практику виконкомів у справі втілення в життя законодавства про відокремлення церкви від держави, то в 1928 р. – повністю керував організаційно-адміністративною діяльністю рад, виконавчих комітетів шляхом розробки нормативних актів, які стосувалися їхніх взаємин з релігійними інституціями.

Провідне місце тут посідають обов'язкові постанови. Члени Комісії релігійно-церковного права, з огляду на зміст ряду статей першого Адміністративного кодексу УСРР, визначали їх як "звернені до людності в межах території підлеглої даному державному органу влади нормативно-правові акти, порушення яких тягло за собою відповідальність в адміністративному або судовому порядку" [34, 74]. Це обумовлювало, на їхню думку, величезну кількість обов'язкових постанов у житті людності, на відміну від інструкцій і об'явлень – "обов'язкових для підлеглих адміністративних органів влади нормативних актів, що визначали порядок їхньої діяльності і мали практичне значення для громадян" [31, 74].

Утім питання організаційно-практичного забезпечення свободи совісті (як іншою термінологією свободи віросповідання) і її правової регламентації вирішувалися одночасно. Із моменту прийняття постанови "Про релігійне об'єднання" від 8 квітня 1929 р. Президія ВЦВК для розгляду проблем пов'язаних з їх діяльністю, утворила постійну комісію з питань культу та головуючим П.Г.Смідовича. До її складу ввійшли представники Наркомату внутрішніх справ, Наркомату юстиції, Наркомату освіти, ВЦСПС і уповноважений ОДПУ при Раднаркомі РСФРР [32, 47-48]. Така ж комісія була створена і в Україні. Її діяльність спрямовувалася головним чином на витіснення релігії і церкви з усіх сфер суспільного життя.

Традицію вирішення церковно-релігійних питань першої половини 20-х років, що пов'язувалася перш за все з соціально-економічними, політичними і культурними перетвореннями і уявлялась як поступовий процес, наприкінці 20-х років змінили "виживання", боротьба з релігією, що стали "самоціллю", реалізація якої не могла відкладатися "на потім". Помітним виявився вплив Наркомату внутрішніх справ УСРР у розвиток цієї тенденції. Його діяльність по реалізації цієї

Література

1. Центральний державний архів вищих органів державної влади і органів державного управління України (далі ЦДАВО України). – Ф.8. – Оп.1. – Спр.1218.
2. Там само. – Ф.5. – Оп.1. – Спр.1085.
3. СУ УССР. – Х., 1922. – № 39. – Ст.587.
4. Там само. – Ст. 588.
5. СУ УССР. – Х., 1923. – № 46. – Ч.1. – Ст. 577.
6. Там само. – Х., 1924. – № 1 – Ч.1. – Ст. 8.
7. Там само. – Ст.9.
8. СУ УССР. – Х., 1924. – Ч.35-36. – Відділ I. – Ст.244. 1 квітня 1923 р. ВУЦВК було затверджено новий поділ республіки на округи та райони.
9. Див. СУ УССР. – 1923 – Ч.20-21. – Відділ I. – Ст.218. – С.649-652; 1924. – Ч.33. – Відділ I. – Ст.232 – С. 652; 1924. – Ч.46. – Ст 278. – С.855.
10. Бюллетень НКВД. – 1924. – № 7-8.
11. Інститут молодших і старших сільських виконавців був запроваджений постановою ВУЦВК 9 липня 1924 року для того, щоб "сільські ради успішно й вчасно виконували завдання в справі охорони громадського ладу, задля особистої й майнової безпеки громадян та впорядкування і розвитку громадської самодіяльності" (СУ УССР. – 1924. – Ч.15. – Відділ I. – Ст.152. – С.340-342). Сільські виконавці наглядали за виконанням обов'язкових постанов виконкомів місцевих рад, чергували в сільрадах, затримували та конвоювали арештованих, виявляли неплательників податків тощо.
12. СУ УССР. – Х., 1924. – Ч.37-38. – Відділ I. – Ст.245.
13. Бюллетень НКВД. – 1923. – №21.
14. Бюллетень НКВД. – 1924. – №1-2.
15. ЦДАВО України. – Ф.5. – Оп.2. – Спр.194.
16. Бюллетень НКВД. – 1925. – № 8.
17. СУ УССР. – Х., 1925. – № 90. – Ч.1. – Ст. 516.
18. ЦДАВО України. – Ф.5. – Оп.1. – Спр.2184.
19. Бюллетень НКВД. – 1925. – № 3.
20. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі ЦДАГО України). – Ф.1. – Оп.20. – Спр.1846.
21. Див.: СУ УССР. – Х., 1925. – №83. – Ч.1. – Ст.487. – С.1053, 1056, 1059; №84. – Ч.1. – Ст. 488. – С.1075,1082; № 85. – Ч.1. – Ст.489. – С.1095, 1100, №86. – Ч.1. – Ст.490. – С.1115, 1123, 1124.
22. СУ УССР. – Х., 1925. – №59. – Ч.1. – Ст. 345.
23. Там само. – Х., 1926. – №24-25. – Ч.1. – Ст. 205.
24. Там само. – Ст. 207.
25. Бюллетень НКВД. – 1925. – № 9.
26. ЦДАВО України. – Ф.5. – Оп.2. – Спр. 193.
27. Завадський В. Адміністративний кодекс УСРР у новелах 1928 року. Законодавча ревізія // Наукові дослідження та розвідки Комісії радянського права. – Вип I. Адміністративне право / За ред. проф. А. Кристера. Голови комісії у Києві. – К.: Друк Всеукраїнської Академії наук, 1929. – С.93-104.
28. Адміністративний кодекс УСРР. Текст та поартикульний коментар / За ред. С.Канарського та Ю.Мазуренка. З передмовою народного комісара внутрішніх справ УСРР В.Балицького. – Харків: Юридичне видавництво УСРР, 1929.
29. СУ УССР. – Х., 1828. – № 3. – Ст.17,18.
30. Сухоплюєв І. Відокремлення церкви від держави: Збірник законоположень СРСР і УСРР, інструкцій, об'єднаних і пояснень Наркомвнутсправ УСРР / З передмовою А.Балицького. – Харків: Юридичне видавництво УСРР, 1929.
31. Товстоліс М. Адміністративні акти (арт. 12-44 Адміністративного кодексу УСРР) // Наукові дослідження та розвідки Комісії радянського права. – Вип I. Адміністративне право / За ред. проф. А. Кристера. Голови комісії у Києві. – К.: Друк Всеукраїнської Академії наук, 1929. – С.63-92.

ЗМІСТ

ПРАВО

Долженков О. Ф., Євтушок В. П.

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПОЛІТИКА І СТРАТЕГІЯ: ПОНЯТТЯ ТА
НАПРЯМКИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ...3

Бахін В. П., Карпов Н. С., Янчук О. Ю.

КРИМІНАЛІСТИКА ЄДИНА, ЦІЛЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ – БАГАТО.....9

Негодченко О. В.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....14

Ульянов О. І.

ПОНЯТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ.....21

Ігнатенко В. І.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ШТРАФ
ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ПОВАГИ ДО ЗАКОНУ.....24

Палько В. І.

ЗАТРИМАННЯ ІНОЗЕМЦІВ У ЗВ'ЯЗКУ З ЇХ ПРИМУСОВИМ
ВИДВОРЕННЯМ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ.....27

Албул С. В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВІКТИМНІСТЬ НЕЛЕГАЛЬНИХ МІГРАНТІВ.....36

Мілашевич А. В.

ПРАВОВІ ВЛАСТИВОСТІ ПЕРЕВІЗНОГО ПРОЦЕСУ
У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ.....40

Невзоров І. Л.

ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАЛЬНИХ І
ВИКОНАВЧО-РОЗПОРЯДЧИХ АКТІВ.....43

Продайко С. В.

КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ
ПРАВИЛ ЗА ОЗНАКАМИ ОБ'ЄКТА І ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ.....46

Баранов С. О.

ЗАХОДИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ
МИТНИХ ПРАВИЛ ТА УМОВИ ЇХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....52

Грохольський В. Л.

ІСТОРИЧНО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД СТВОРЕННЯ, РОЗВИТКУ
ТА УПРАВЛІННЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ
ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПО БОРОТБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....57

Платіка В. М., Погрібний О. О.

ПРИЗНАЧЕННЯ, ЗАВДАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ
ОПЕРАТИВНИХ ЗАСЛОНІВ ОВСТ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ КРАДІЖОК ВАНТАЖІВ.....62

Резніченко С. В., Камінська А. Ю.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ОБІГУ АКЦІЙ В УКРАЇНІ.....67

Федосєв П. М.

СУМІЖНІ З ПОРУКОЮ ПРАВОВІДНОСИНИ
В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....73

Казаков Д. О., Кострицький І. Л.

ДЕЯКІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЩОДО ПРАВОМІРНОГО
ВТРУЧАННЯ В СФЕРУ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ.....77

Глинська Л. В.

БОРІТЬБА МІЖ ПЛЕМЕНАМИ ПАТРИЦІВ І ПЛЕБЕІВ
ЗА ВСТАНОВЛЕННЯ ЄДИНОЇ ФОРМИ ШЛЮБУ
У СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ.....81

Кострицький І. Л., Проніна Є. Л.

ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ШЛІСЬНОГО ДОГОВОРУ ЗА НОВИМ
СІМЕЙНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ.....86

Стратонов В. М., Ігнатенко В. В.

ЦИВІЛЬНИЙ ПОЗОВ ЯК ОСНОВА КОНСТИТУЦІЙНИХ ГАРАНТІЙ.....89

Гудкова Л. О.

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРАВА ГРОМАДЯН: СУЧАСНИЙ СТАН ТА
ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ПРАЦЮ.....93

Куций О. А.

ПОДАТКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ
ЯК РІЗНОВИД ФІНАНСОВО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН.....97

Шиповалова О. В.

ДО ПИТАННЯ ПРАВОРАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....99

Западнюк О. Б.

СЕКСУАЛЬНА МОРАЛЬ ЯК ОБ'ЄКТ ПРОТИПРАВНИХ ПОСЯГАНЬ.....102

Шиманський Ф. В.

КОРУПЦІЙНІ ПРОЯВИ У КРЕДИТНО-ФІНАНСОВІЙ
І БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМАХ.....107

Удалова Л. Д.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ.....108

Басай В. Д.

ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ ОДОРОЛОГІЧНИХ
ОБ'ЄКТІВ, ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЇХ ЗБИРАННЯ.....111

Меркулова В. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ЖІНКАМ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ЗЛОЧИН,
АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПОЗБАВЛЕННЮ ВОЛІ ПОКАРАНЬ.....118

Іваненко І. В.

ВІКТИМОЛОГІЧНЕ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНДИТИЗМУ.....123

Ліпкан В. А.

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ТЕКТОЛОГІЇ
ПРИ ПОБУДОВІ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....128

Шевчук О. М.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ЯК ЕЛЕМЕНТ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ.....132

Алексєєв О. О., Берназ В. Д., Садченко О. А.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ АНКЕТУВАННЯ).....134

Солдатенко О. А.

РЕФОРМУВАННЯ СЛІДЧОГО АПАРАТУ

У СВІТЛІ ВИМОГ КОНЦЕПЦІЇ СУДОВО-ПРАВОВОЇ РЕФОРМИ

Трубаніна Ю. Ю.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДСТАВИ ПІДВИЩЕННЯ

ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА.....

Юнацький О. В.

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У

ПОШУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....

Загіка Г. В., Погрібний О. О.

ОСОБЛИВОСТІ БОРОТЬБИ З КОМП'ЮТЕРНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Лаврик Г. В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ НАРКОМАТУ ВНУТРІШНІХ

СПРАВ УСРР ТА ЙОГО ОРГАНІВ З РЕАЛІЗАЦІЇ ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНОЇ

ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У 1922 – 1929 рр.....

Шмеріга В. І.

ЮВЕНАЛЬНІ СУДИ ШТАТУ КОЛОРАДО:

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ.....

Глотова О. В.

СПІВВІДНОШЕННЯ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО І ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

У СФЕРІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УГОД ІЗ ЗЕМЛЕЮ.....

Бачур Б. С.

ІНСТИТУТ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У ЗВИЧАЄВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ Х – ПОЧ. ХІХ СТОЛІТЬ.....

Іщенко А. В., Марчук Р. П.

Л. Ю. АРОЦКЕР – НАУКОВИЙ КЕРІВНИК І ОПОНЕНТ.....

Сокіл А. О.

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ ТА ІНШИХ

ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР В РОКИ НЕПУ.....

ПЕДАГОГІКА

Шликова І. О.

КУЛЬТУРА ПОЧУТТІВ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ

ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ.....

Райко В. В.

ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ПОТРЕБ І МОТИВІВ

ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ КУРСАНТА.....

Дяченко В. І.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СИСТЕМИ МВС.....

Галімов А. В.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВІЙСЬКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ

ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ (СЛУХАЧІВ)

ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....

Яворська Г. Х.

ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА.....

Склячек В. Є.

<i>Прудка Л. М.</i> ПРО ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ В ОДЕСЬКОМУ ЮРИДИЧНОМУ ІНСТИТУТІ НУВС.....	218
<i>Корнєщук В. В., Яворський С. Х.</i> НЕТИПОВІ СИТУАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОСОБОВИЙ СКЛАД ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ.....	223
<i>Койчева Т. І.</i> ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПРИ ВИКОРИСТАННІ КОМП'ЮТЕРА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	228
<i>Жаровцева Т. Г.</i> ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ЗАПУЩЕНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	232
 ЕКОНОМІКА	
<i>Абрамов А. Ю.</i> ІННОВАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ	236
 НАШІ АВТОРИ	239